

Nr 145.

Av herrar **Pettersson** i Ersbacken och **Staxäng**, *angående förvaltningen av pastoratens boställsskogar.*

Den år 1932 utfärdade ecklesiastika boställsordningen avsåg bland annat, att pastoraten skulle få övertaga skötseln av de till prästboställena hörande skogarna, vilka tidigare vårdats av domänstyrelsen. Den förverkligade pastoratens redan erkända ställning som boställshavare, och den gjorde allvar av självstyrelsens grundsats på det kyrkligt-ekonomiska området. Av bestämmelserna i 3 kap. framgår otvetydigt, att till löneboställe hörande skog skulle stå under pastoratens omedelbara vård och förvaltning. Den enda inskränkning, som härvidlag föreskrevs, var att hos pastoratet skulle finnas anställd en person med skoglig utbildning och att val av detta skogsbiträde skulle för prövning och godkännande underställas stiftsnämnden.

År 1942 infördes i 44 § av boställsordningen samt i tillämpningsföreskrifterna till densamma vissa ändringar, vilkas verkningar blivit av den art, att de knappast kunna sägas stå i överensstämmelse med principerna i 1932 års boställsordning. Enligt dessa bestämmelser kan stiftsnämnden bestämma i vilken omfattning och på vad sätt pastoraten inom stiftet skola sammanföras till distrikt med gemensamt skogsbiträde, och vidare ha nämnderna fått vidsträckta befogenheter, då det gäller att anställa dessa skogsbiträden och bestämma deras tjänstgöring. Sålunda ankommer det på stiftsnämnderna att besluta om icke blott den ort, där skogsbiträdet skall vara bosatt, utan även de arbetsuppgifter, som av skogsbiträdet skola för pastoratets räkning fullgöras, samt också utfärda särskild arbetsordning för detta biträde.

Avsikten med dessa år 1942 genomförda ändringar, till vilka för övrigt initiativet kom från stiftsnämnden i Uppsala, var enligt föredragande statsrådets uttalande till statsrådsprotokollet att möjliggöra en rationalisering av boställsskogarnas vård. Det avsågs däremot icke att göra någon principiell omfördelning av förvaltningsbefogenheterna. Stiftsnämnden och stiftsjägmästaren fingo väl ett ökat inflytande på förvaltningen men denna skulle alltjämt i princip tillkomma pastoraten. Det förutsattes att ett genomförande av de nya bestämmelserna skulle ske på frivillighetens väg i samförstånd med pastoraten.

I praktiken ha emellertid förhållandena gestaltat sig ganska annorlunda. Den i 1932 års boställsordning fastslagna principen att pastoraten inneha förvaltningsbefogenheterna beträffande boställsskogarna — i vilken alltså icke avsågs att göra någon ändring genom 1942 års ändringar — har inom stora delar av stiftsnämndernas förvaltningsområden mer och mer negligerats. Det i 44 § omtalade pastoratets skogsbiträde har snarast blivit en hos stiftsnämnden anställd tjänsteman, som följdriktigt av vissa stiftsnämnder benämnes stiftsskogvaktare.

Vidare har ett antal stiftsnämnders handhavande av sina befogenheter att sammanföra flera pastorat till ett skogsbiträdesdistrikt knappast skett med vederbörligt hänsynstagande till de enskilda pastoratens berättigade intressen och önskemål.

Tillämpningen av dessa nya bestämmelser har också på åtskilliga håll väckt ett starkt missnöje bland de kyrkligt-kommunala förtroendemännen. Genom ett flertal överklagningar av beslut, som stiftsnämnderna fattat, har den rådande bristen på förtroende mellan stiftsnämnderna och pastoraten i dessa frågor kommit till uttryck. I motioner vid både 1948 och 1951 års kyrkomöte har denna förtroendekris starkt understrukits, och det har framhållits risken av att intresset och känslan av ansvar för boställsvården minskas i samma mån som den lokala självstyrelsen mer och mer inskränkes.

Ej heller kan det med fog göras gällande, att syftet med 1942 års ändringar — att åstadkomma en rationalisering av skogsskötseln — alltid uppnåtts genom de av många stiftsnämnder ensidigt vidtagna åtgärderna. Det anses i stället av många pastorat, som berörts av dessa åtgärder, att de snarare varit till skada ur ekonomisk synpunkt. Som en illustration härtill kan anföras ett relativt nyligen inträffat fall i Västerås stift, där stiftsnämnden den 11 oktober 1951 utan att rådföra sig med de berörda pastoraten beslutat sammanföra icke mindre än tretton pastorat till ett skogsbiträdesdistrikt. Av de tretton pastoraten ha sex överklagat beslutet, och ett av de klagande kyrkoråden anför i sin besvärsskrift bland annat: "Vår uppfattning, att stiftsnämndens beslut ej är det bästa grundar sig på att det område, som det heltidsanställda skogsbiträdet skall betjäna, är alldeles för stort. Det blir för långa resvägar för att det hela skall kunna övervakas och skötas effektivt."

Enligt ett stort antal pastorats åsikt har tillämpningen av de år 1942 genomförda ändringarna i boställsordningen icke medfört den åsyftade rationaliseringen av de eklekasiastiska skogarna. Vidare har den i boställsordningen fastslagna principen om pastoratens självförvaltningsrätt blivit åsidosatt på många håll i landet och den kyrkligt-kommunala självstyrelsen negligerats i avsevärd utsträckning.

Under återopande av vad ovan anförts få vi föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om vidtagande av åtgärder för en närmare utredning av frågan, huruvida den nu tillämpade ordningen beträffande förvaltningen av pastoratens boställsskogar kan sägas vara i överensstämmelse med de principer, som lågo till grund för 1932 års boställsordning.

Stockholm den 23 januari 1952.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Ernst V. Staxäng.